

Till:
Nämnden för teknik, fritid och kultur

För kännedom:
Kommunstyrelsen
Socialnämnden
Kommunfullmäktige

Revisionsrapport: Uppföljande granskning

Vi, de förtroendevalda revisorerna i Vaxholms stad, har uppdragit till PwC att genomföra en uppföljande granskning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av granskningens resultat och lämnade rekommendationer i tre tidigare (revisionsåret 2019) genomförda granskningar. Dessa är:

- Nämndernas kontroll av privata utförare
- Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter
- Underhåll av fastigheter, gator & vägar samt kajer

Utifrån genomförd uppföljning är vår samlade bedömning att de granskade nämnderna vidtagit relevanta åtgärder som omfattar framtagande av styrande och stödjande dokument samt tydliggörande av rutiner för uppföljning och kontroll.

Vidtagna åtgärder bedöms i allt väsentligt vara tillräckliga avseende nämndernas kontroll av privata utförare och förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter. Åtgärderna avseende underhåll bedöms vara relevanta men att det fortfarande kvarstår ett arbete med att ta fram underhållsplaner samt underlag för att bedöma den ekonomiska omfattningen av stadens underhållsbehov. I rapporten redovisas vidtagna åtgärder och en bedömning av om dessa kan anses vara tillräckliga.

Revisionen önskar få ett yttrande från Nämnden för teknik, fritid och kultur avseende bedömningen av nämndens underhållsarbete där vissa rekommendationer delvis kvarstår samt om nämnden anser att vidtagna åtgärder är tillräckliga avseende uppföljning av privata utförare. Revisorerna önskar ta del an nämndens yttrande senast den 21 februari 2022.

Revisionen beslutar även att överlämna rapporten till Kommunstyrelsen och Socialnämnden för kännedom med anledning av granskningens resultat. Rapporten överlämnas även till Kommunfullmäktige för kännedom.

För Vaxholms stads förtroendevalda revisorer

Anders Haglund
Ordförande

Uppföljande granskning

Vaxholms stad

Januari 2021

Carin Hultgren

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vaxholms stad genomfört en uppföljande granskning av vilka åtgärder som kommunstyrelsen och berörda nämnder vidtagits med anledning av de tidigare granskningarnas resultat och lämnade rekommendationer. Uppföljningen omfattar följande granskningar som ursprungligen genomfördes 2019:

- Nämndernas kontroll av privata utförare
- Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter
- Underhåll av fastigheter, gator & vägar samt kajer

Utifrån genomförd uppföljning är vår samlade bedömning att de granskade nämnderna vidtagit relevanta åtgärder som omfattar framtagande av styrande och stödjande dokument samt tydliggörande av rutiner för uppföljning och kontroll. Vidtagna åtgärder bedöms i allt väsentligt vara tillräckliga avseende nämndernas kontroll av privata utförare och förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter. Åtgärderna avseende underhåll bedöms vara relevanta, men att det fortfarande kvarstår ett arbete med att ta fram underhållsplaner samt underlag för att bedöma den ekonomiska omfattning av stadens underhållsbehov.

I rapporten redovisas vidtagna åtgärder och en bedömning av om dessa kan anses vara tillräckliga.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning	3
Metod	4
Granskningsresultat	5
Underhåll av fastigheter, gator och vägar samt kajer	5
Uppföljning av privata utförare	8
Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter	12

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Vaxholm stad granskar årligen delårsbokslut och årsredovisning, samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är därför att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits med anledning av dessa och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

Enligt SKR:s styrdokument God revisionsledning i kommunal verksamhet 2018 påtalas även vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. SKR skriver vidare att uppföljningen kan genomföras som en särskild granskningsinsats med skriftlig rapport. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta och med utgångspunkt i den risk- och väsentlighetsanalys som upprättats har kommunens revisorer beslutat att genomföra en samlad uppföljning av följande granskningar som genomfördes 2019:

- Nämndernas kontroll av privata utförare
- Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter
- Underhåll av fastigheter, gator & vägar samt kajer

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om berörda nämnder vidtagit tillräckliga åtgärder med hänsyn till revisorernas synpunkter och rekommendationer.

Revisionsfrågan formuleras enligt följande:

Har kommunstyrelsen respektive granskad nämnd vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av revisionens synpunkter och lämnade rekommendationer?

Revisionskriterier

Revisionens lämnade rekommendationer och nämndernas svar på granskningarna.

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att följa upp effekten av revisorernas bedömning av de fördjupade granskningar revisionen genomfört under 2019:

- Nämndernas kontroll av privata utförare. Inom ramen för denna uppföljning ska även frågan kring på vilket sätt nämnderna säkerställer att anlidade företag är seriösa i sin utövning.

- Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter
- Underhåll av fastigheter, gator & vägar samt kajer

Metod

Granskning har genomförts genom att revisorernas synpunkter och rekommendationer samt nämndernas yttranden och åtaganden sammanställts. Skriftliga frågor har därefter skickats ut till berörda förvaltningar och därefter har svare gått igenom.

Vidare har granskningen omfattat genomgång av för granskningen relevanta dokument samt en genomgång av relevanta protokoll, beslut och handlingar. Kompletterande astämning har gjorts med tjänstepersoner för att säkerställa att vi fått del av all relevant information och underlag.

De personer som fått dessa frågeställningar har även beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Underhåll av fastigheter, gator och vägar samt kajer

Revisionell bedömning i granskningen var att Nämnden för teknik, fritid och kultur inte har ett ändamålsenligt underhåll vad gäller gator och vägar samt fastigheter och kajer. Underhållet av gator/vägar bedömer vi dock i vissa delar ändamålsenligt.

Granskningen indikerar att det finns ett eftersatt underhåll, det vill säga en underhållsskuld, beträffande gator och vägar som inte minskar med nuvarande takt på underhållsinsatser och reinvesteringar.

Granskningen visar dock att det finns planeringsverktyg och en tioårig underhållsplan för gator/vägar. Motsvarande saknas för fastigheter och kajer, varför underhållsbehovet för dessa är oklart. I övrigt finns det anledning att, generellt se över och uppdatera systemstödet för underhållsplanering.

I revisorernas missiv¹ till granskningen lämnades sju (7) rekommendationer som framgår av sammanställningen nedan. När svar inkom skickade revisionen ytterligare en skrivelse² med begäran om ytterligare förtydliganden i form av två (2) frågeställningar om förtydliganden om tidsplan för åtgärder som pekas ut i nämndens svar. Även dessa framgår i sammanställningen nedan.

Nedan redovisas en sammanställning av lämnade rekommendationer, vidtagna åtgärder och en bedömning av om dessa åtgärder kan anses vara tillräckliga utifrån lämnade rekommendationer.

Lämnade rekommendationer	Vidtagna åtgärder och bedömning		
1. Upprättar rutiner och processer som beskriver hur underhållsarbetet ska prioriteras vad gäller fastigheter och kajer.	Rutiner för underhållsarbete framtagna för fastigheter, kajer ingår i tekniska enhetens underhållsplan.	Ja	
2. Upprättar en förteckning över de kajer som staden ansvarar för, utöver de centrala kajerna som nu är föremål för en översyn och inventerar underhållsbehovet för dessa.	Inventering av stadens anläggningar framgår av underhållsplanen som uppdateras årligen.	Ja	
3. Intensifierar arbetet med att upprätta rutiner för att planera och prioritera underhåll avseende fastigheter.	Rutiner för prioriteringar av underhållsåtgärder är framtagna	Ja	

¹ Missiv daterat 2019-12-10 ställt till Nämnden för teknik, fritid och kultur.

² Skrivelse daterad 2020-04-03 ställd till Nämnden för teknik, fritid och kultur.

	och underhållsbehovet är inventerat.		
4. Preciserar befintlig underhållsskuld avseende gator/vägar i ett mindre intervall för att möjliggöra ett ytterligare mer ändamålsenligt underhållsarbete.	Fortsatt svårt att precisera en mer exakt underhållsskuld, se svar under p.1 förtydligande frågor. Arbete pågår. Uppdaterad underhållsplan har beslutats av nämnden för år 2022 ³ . Planen är nämndens andra i ordningen och är inte komplett. För år 2022 har följande anläggningstyper tillkommit; parker, strandskoningar och bredband. En fullständig plan som omfattar stadens samtliga anläggningar beräknas kunna presenteras 2023-2024.	Delvis	
5. Ser över vilka systemstöd som är lämpliga för gator/vägar, kajer och fastigheter.	Fastighetsenheten har tagit in ett verktyg för att ta fram objektspecifika underhållsplaner. Inget lämpligt stöd har identifierats för gator/vägar och kajer.	Delvis	
6. Upprättar rutinbeskrivningar för hur genomförda underhållsprojekt ska följas upp och analyseras.	Projekt följs upp enligt ekonomi och investeringsprocessen, ett förslag till nämndspecifika riktlinjer finns men är ej ännu beslutade.	Delvis	
7. Efter inventering av fastigheter jämför dessa uppgifter mot de uppgifter som finns hos Lantmäteriet och Skatteverket.	Inventering och jämförelser utfört, viss diskrepans finns.	Ja	
Kompletterande frågeställningar	Vidtagna åtgärder och bedömning		
När kan en inventering och dokumentering av stadens kajer, strandskoningar, bryggor m.m. vara klar och när kan en bedömning av underhållsskulden presenteras?	Underhållsplanen är uppdaterad och majoriteten av anläggningarna är inventerade. Det är dock svårt att ta fram en summa då man kan	Delvis	

³ Nämnden teknik, fritid och kultur 2021-12-09 § 98 beslutade nämnden att anta underhållsplan för 2022.

lösa renoveringen på olika sätt.⁴

Ytterligare uppdateringar av underhållsplanen kommer att ske under 2022 med besiktningar och kontroller.

Går det att precisera underhållsskulden på gator och vägar ytterligare i syfte att minska osäkerhet.

Prioritet för verksamheten har varit att inventera och bedöma skicket på staden anläggningar och först när detta arbete är klart kan en mer exakt uppskattad kostnad beräknas.

Delvis

Arbete med att uppdatera underhållsplanen utförs löpande och en ny plan skall tas fram varje år. (Nämnden teknik, fastighet och fritid 2021-12-09 § 98 beslutades om planen för 2022)

Bedömning

Vår granskning visar att Nämnden för teknik, fritid och kultur har vidtagit relevanta åtgärder och att det pågår ett fortsatt arbete med anledning av lämnade rekommendationer i granskningen. Vi ser det fortsatt angeläget att arbetet med att ta fram underhållsplaner fortgår enligt plan och att underhållsbehovet tydliggörs ytterligare.

⁴ Till exempel kan en strandskoning antingen byggas upp igen eller göra ett kontrollerat ras och säkra upp den på så vis. Dessa två metoder har en stor skillnad i kostnader och att bedöma denna kostnad kräver omfattande utredningar vilket inte anses vara relevant om rivning är det önskade tillvägagångssättet

Uppföljning av privata utförare

Revisionell bedömning i granskningen var att nämndernas interna kontroll vad gäller privata utförare inte bedöms vara tillräcklig. Med nämnder avsågs här Socialnämnden och Nämnden för teknik, fritid och kultur.

I granskningen bedöms finnas utrymme att stärka den interna kontrollen genom att fastställa arbetsformer och dokumentation som stödjer styrning och kontroll avseende privata utförare. Detta visar sig i allmänhet i frågan om nämndernas riskanalys och förmåga att bedöma beredskapen hos privata utförare att fullgöra sina avtal, och i synnerhet i nämnden för teknik, fritid och kulturs arbetsformer för att följa upp och styra privata utförare. Det finns även anledning för nämnderna att se över hur en ändamålsenlig roll- och ansvarsfördelning avseende kontroll och uppföljning av de tjänster som tillhandahålls av privata utförare kan säkerställas.

Revisionens rekommendationer är ställda till nämnderna för teknik, fritid och kultur samt socialnämnden, men då flera av dessa berör styrformer och rutiner som bör vara gemensamma i Vaxholms stad svarar kommunstyrelsen på granskningen utifrån sin ledande och samordnande roll. Nämndernas svar/beslut⁵ biläggs ärendet och överlämnades till till revisionen.

Av kommunstyrelsens svar⁶ framgår att: Kommunstyrelsen har tagit fram ett program för mål och uppföljning av privata utförare som kommunfullmäktige kommer att fatta beslut om under sitt första sammanträde 2020. Programmet ska stärka uppföljning och insyn av privata utförare på politisk nivå. Dessutom bidrar programmet med ett gemensamt ramverk och gemensam struktur för hur kommunen förhåller sig och agerar vid upphandling av privata utförare av kommunala angelägenheter samt hur avtal följs upp och rapporteras till nämnderna, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Programmet har varit på remiss till alla nämnder och kommer att vara utgångspunkt för hur nämnderna utvecklar sina arbetssätt.

KF beslutar att anta Program för uppföljning av privata utförare 2020.02-17§ 4
Änr 2019/208.055

För att konkretisera programmet i arbetssätt och rutiner bildades en arbetsgrupp med representanter från ekonomi- och upphandlingsenheten, socialförvaltningen och stadsbyggnadsförvaltningen. Arbetsgruppens arbete har resulterat i att:

- Upphandlingsprocessen har anpassats och en ny process för uppföljning av privata utförare har tagits fram.

⁵ Genom att följa programmet och fastställs arbetsformer och dokumentation som stödjer styrning och kontroll avseende privata utförare.

⁶ Kommunstyrelsen 2019-11-28 Änr KS 2019/223.007

insyn i upphandlade verksamheter.

Upphandlingsprocessen har reviderats och frågan kring insyn har tydliggjorts i avtal men även metoder för hur uppföljning ska genomföras har tydliggjorts.

TFK bör dokumentera de idag muntliga avstämningarna som fortlöpande sker med stadsbyggnadsförvaltningens representanter i syfte att minska sårbarheten, öka kontinuiteten och stärka det långsiktiga perspektivet när det gäller att följa upp och styra privata utförare.

Vid granskningstillfället saknades såväl program för uppföljning av privata utförare såväl som en nämndsspecifik (TFK) plan för uppföljning.

TFK bör säkerställa att frågan om uppföljning av avtal med privata utförare behandlas av nämnden.

Plan för uppföljning har tagits fram och beslutats av nämnd. Av planen framgår bl a att avtalsuppföljningar ska årligen redovisas i sammanfattad form till nämnden för teknik, fritid och kultur.

TFK bör fastställa styrformer som säkerställer systematisk uppföljning och kontroll av hur privata utförare genomför avtalad verksamhet.

Se plan för uppföljning och beskrivning nedan av hur entreprenadavtal följs löpande.

SN bör fastställa dokument som tydliggör kontaktpolitikerns uppdrag och som säkerställer att ansvarig kontaktpolitiker även belyser privata utförares beredskap att fullfölja ingångna avtal.

Ja, framgår av "Riktlinje för kontaktpolitiker Socialnämnden" samt "kontaktpolitiker 2021".

Hur säkerställer nämnderna att de gör affärer med seriösa företag (privata utförare)?

Framgår av nämndernas uppföljningsplan att uppföljning görs av ekonomisk status enligt följande: Inför avtalstecknande kontrolleras ekonomisk status som gällande kreditvärdighet, betalning av skatter och avgifter, moms mm. Inför betalning av fakturor görs kontroll av leverantör och transaktion via extern tjänst för säkra betalningar.

Bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen samt Socialnämnden och Nämnden för teknik, fritid och kultur vidtagit relevanta åtgärder som syftar till att stärka den interna kontrollen med anledning av granskningens resultat och lämnade rekommendationer.

Det har dock inte varit möjligt att på ett enkelt och tydligt sätt besvara respektive lämnad rekommendation i denna uppföljning och i tabellen ovan då de sammanfaller i många delar. Vidare har ett kommunövergripande program för uppföljning tagits fram, vilket är positivt, men inte fanns på plats när den ursprungliga granskningen genomfördes.

I vår uppföljande granskning noterar vi att ett kommungemensamt styrande dokument form av plan för uppföljning av privata utförare har tagits fram och fastställts av kommunfullmäktige. Anpassning av upphandlingsprocessen har gjorts genom att bli rätten till insyn tydliggjorts. Vidare har de granskade nämnderna tagit fram nämndspecifika uppföljningsplaner som beslutats av respektive nämnd. Av planerna framgår vilka utförare som ska följas upp och på vilket sätt (exempelvis löpande, regelbundna, händelsestyrda) samt vad som ska följas upp.

Förebyggande arbete mot fusk och oegentligheter

Den sammanfattande revisionella bedömningen var att Kommunstyrelsens och nämndernas interna kontroll inte var tillräcklig för att förebygga fusk och oegentligheter. I granskningen noterades att det fanns behov av att uppdatera policys, processer och rutiner för att ge tillräckliga förutsättningar för en god intern kontroll.

I granskningen beskrivs att det saknades en övergripande policy eller annat övergripande dokument beträffande förtroendeskadliga ageranden inklusive oegentligheter varifrån andra policyer eller interna regler kan kopplas för förtydligande inom olika verksamhetsområden och dess krav på förebyggande åtgärder mot oegentligheter. Dock finns information i olika regelverk som kan förknippas med förebyggande åtgärder, men det går inte att enkelt få en bild av det förebyggande arbetet.

Nedan redovisas vidtagna åtgärder sedan granskningen genomfördes.

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har i oktober respektive november 2020 antagit Policy⁷ med tillhörande riktlinjer⁸ mot oegentligheter. I tidigare granskning noterades att reglerna för representation inte uppdaterats utifrån gällande lagstiftning, vilket gjort i dessa riktlinjer. I samband med att Kommunfullmäktige fattade beslut om policy fastställdes en uppförandekod⁹.

De styrande dokumenten som beskrivs ovan finns alla tillgängliga på stadens hemsida och det interna intranätet. Inom ramen för stadens obligatoriska chefsutbildning informeras om vad som gäller muta och oegentligheter samt var information finns. Denna information lämnar även ekonomifunktionen i samband med introduktion i hur fakturahanteringen fungerar med attester och regler osv. I de dokument som beskrivs ovan beskrivs olika exempel för att tydliggöra informationen kring vad som avses med muta och oegentligheter. De scenarier som beskrivs omfattar bland annat olika typer av oegentligheter, interna respektive externa eller i samverkan.

Staden har upphandlat en tjänst av extern leverantör i form av en visselblåsarfunktion som kommer att finnas tillgänglig från våren 2022¹⁰.

I kommunens internkontrollplan görs en koppling mellan process och risk som processen är kopplade till. Av kommunstyrelsens svar på revisionsrapporten framgår att det är chefer och medarbetare som har ansvaret för och arbetar i processerna som även

⁷ Policy mot oegentligheter - antagen av kommunfullmäktige 2020-12-14 § 93

⁸ Riktlinjer mot oegentligheter och regler för representation - antagen av kommunstyrelsen 2020-10-29 § 139

⁹ Uppförandekod för leverantörer 2020-2022

¹⁰ Lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen") träder i kraft den 17 december 2021. Den 17 juli 2022 ska samtliga offentliga arbetsgivare som har 50 – 249 arbetstagare samt alla (såväl privata som offentliga) arbetsgivare som har minst 250 arbetstagare vara skyldiga att ha en visselblåsarfunktion på plats.

identifierar eventuella risker i dessa processer.

Detta görs enligt det systematiska arbetssätt staden har beslutad ska gälla för riskanalys och internkontroll. Det revisionsrapporten beskriver som typiska risker kommer därför inte att finnas i processerna från start, men däremot kommer exempel på risker att finnas i anvisningar till nämnderna. Samverkan mellan förvaltningar och gemensamma processer för exempelvis att upphandla och köpa in och hantera fakturor ger också en garanti och säkerhet att nämnderna identifierar och förebygger de största riskerna inom dessa processer.

Nedan redovisas en sammanställning av lämnade rekommendationer och en bedömning av om vidtagna åtgärder kan anses vara tillräckliga utifrån lämnade rekommendationer.

Lämnade rekommendationer	Vidtagna åtgärder och bedömning	
Ta fram en vägledande övergripande policy med tillhörande riktlinjer för hantering av oegentligheter.	Ja	
Uppdatera reglerna för representation från 2013 då lagstiftningen har ändrats.	Ja	
Utarbeta en uppförandekod för leverantörer som kan fungera som en vägledning för både leverantörer och anställda om hur staden ser på förebyggande åtgärder för oegentligheter.	Ja	
Exponera styrande dokument, processer och rutiner samt utbildnings- och informationsinsatser vad gäller förtroendskadliga ageranden på intranätet samt vilka rapporteringskanaler som finns.	Ja	
Förändra internkontrollplanerans innehåll så att benämningar och innehåll överensstämmer med processbeskrivningarna, som in sin tur bör innehålla påverkande regelsystem och typiska risker.	Ja	
Genomföra övningar där olika scenarion behandlas om vad som kan ske ur oegentlighetssynpunkt om det rör sig om interna oegentligheter, interna-externa oegentligheter i samverkan respektive externa oegentligheter.	Ja	

Bedömning

Vi bedömer att Kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av granskningens resultat och lämnade rekommendationer.

18 januari 2022

Carin Hultgren

Uppdragsledare/projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Vaxholms stad enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 25 februari 2021. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.